

Kysytään tietokoneelta

Mitä Euroopan Unionin laajeneminen itään merkitsee Suomen kannalta? Ketkä Suomessa ja laajentuneessa Unionissa tekevät työtä? Nämä ovat kiperiä kysymyksiä, joiden käsittely on eittämättä paikallaan. Teeman julkista käsittelyä näyttää kuitenkin leimaavan kilpailu siitä, kuka pystyy esittämään suurimpia lukuja. Tarkoitus näyttääkin olevan luoda uhkakuvia ja variksenpelättimiä, eikä niinkään paneutua monipolvisen asian ytimeen.

Helsingin Sanomat (5.9.) uutisoi SAK:n teettämän kyselyn, jonka aiheena oli virolaisten maastamuuttohalukkuus. Kyselyn tuloksena arvioitiin 400 000 hengen muuttavan Suomeen Viron liittyttyä Euroopan unionin jäseneksi. Halukkaimpia olisivat nuoret, venäjänkieliset ja työttömät.

Kyselyn tulosta ei kyseenalaistettu millään tavalla siitä kirjoitetussa uutisessa. Kuinka todennäköinen EU-jäsenyyden mahdollistama virolaisten massamuutto Suomeen sitten olisi? Tehdäänpä tietokoneelle Viroa koskevia lisäkysymyksiä.

Viron tilastokeskus julkaisee Internetissä (www.stat.ee) väestöä koskevia perustilastoja. Sivuilta löytyy myös työvoimaa koskevia tietoja. Virolaisia tilastoja luettaessa kannattaa pitää mielessä, että niiden laatu ei yllä suomalaiselle tasolle. Julkaistuja tietoja ei kannata pitää tarkkoina, vaan suuntaa antavina tietoina.

Viron tilastokeskuksen mukaan Viron väkiluku on 1 370 500 henkeä. Luku on alustava ja saatu vuonna 2000 tehdystä väestönlaskennasta. 1990-luvulla Virossa työssä käyvien määrä on supistunut ja vastaavasti työttömyys lisääntynyt. Työttömyysaste Virossa on vuoden 2000 toisella neljänneksellä ollut noin 13 prosenttia ja työllisyysaste 55 prosenttia. Työttömien määrä oli 92 000 henkeä ja työssä käyvien määrä 604 400 henkeä.

Arvioikaamme, että työssä käyviä ja työttömiä on Virossa vajaat 700 000. Tämä tarkoittaa sitä, että SAK:n kyselyn mukaan yli puolet Viron työvoimasta olisi aikeissa muuttaa Suomeen maan EU-jäsenyyden myötä. Virolaisille Suomeen muuttamisen kynnys lienee kielisukulaisuuden osalta matalampi kuin Viron venäläisille tai muille kansallisuuksille (ehkä suomalaisia lukuun ottamatta). Tästä voidaan ehkä päätellä, että tulijat olisivat todennäköisemmin virolaisia kuin venäläisiä, vaikka SAK:n kyselyn tulokset kertovat muuta.

Millainen olisi kyselyn tulosten mukainen tulevaisuus? EU-Viron väkiluku supistuu alle miljoonaan. Suomi saa harteilleen satojen tuhansien virolaisen ja

venäläisen etnisen vähemmistön. Muuttajista vähintään 40 prosenttia (160 000 henkeä) olisi halukas tekemään rajattomasti ylitöitä tai saamaan palkkansa pimeänä. Miten meidän käy!

Toisessa Helsingin Sanomien uutisessa (30.9.) ”Tilastokeskuksen tietokoneelta kysyttiin”, paljonko Suomi tarvitsisi ulkomaalaisia työntekijöitä vuoteen 2020 mennessä, jotta nykyinen huoltosuhte säilytettäisiin. Huoltosuhteella säilyttämisellä tarkoitetaan sitä, että työikäisiä olisi 4.5 henkeä jokaista yli 65-vuotiasta kohden.

Tietokoneen antaman vastauksen mukaan Suomi tarvitsisi 2 116 989 ulkomaalaista työntekijää, joista pääkaupunkiseudulle tarvittaisiin 441 235.

Pekka Tiainen työministeriöstä (HS 6.10.) esitti asiasta hyvää satiiria: YK:n väestöennusteiden pohjalta maapallon nykyisen huoltosuhteen säilyttämiseksi maapallolle tarvittaisiin vuoteen 2020 mennessä 1,4 miljardia työikäistä enemmän ja lapset sen lisäksi. Tiaisen mukaan olisikin pikaisesti löydettävä elämää lähiplaneetoilta, jotta saataisiin siirtolaisia paikkaamaan maapalloa tulevaisuudessa uhkaavaa työvoimapulaa.

SAK:n kysely ja Helsingin Sanomien Tilastokeskuksella teettämät laskelmat saattavat olla teknisesti oikein tehtyjä, mutta antavat molemmat silti vääriä tuloksia. Siteeraan edelleen Pekka Tiaista: ”Tutkijan vastuu on siinä, että erilaiset laskelmat paitsi tehdään teknisesti pätevästi ne myös asetetaan oikeaan kokonaisuuteen. Muutoin ne eivät palvele asioiden selkiinnyttämistä, vaan hämäävät ja pahimmillaan luovat väärin perustein ahdistusta”.

Saman vastuun toivoisi koskevan myös journalistia. Tämän jutun esimerkit ovat uutisista, jotka eivät ole päiväkohtaisia asioita, vaan kertovat laajemmista tulevaisuuden ongelmista. Juuri tällaisista ilmiöistä kaipaisi luettavakseen tekstejä, joissa ilmiöt pyritään asettamaan laajempiin yhteyksiin. Tämä laajempi yhteys olisi esimerkiksi SAK:n kyselyn tapauksessa voinut olla tulosten suhteuttaminen juuri Viron väestökehitykseen.

*HTL Heikki Rantala työskentelee tutkijana
Tampereen yliopistossa aluetieteen ja ympäristöpolitiikan laitoksella.
Sähköposti: athera@uta.fi*